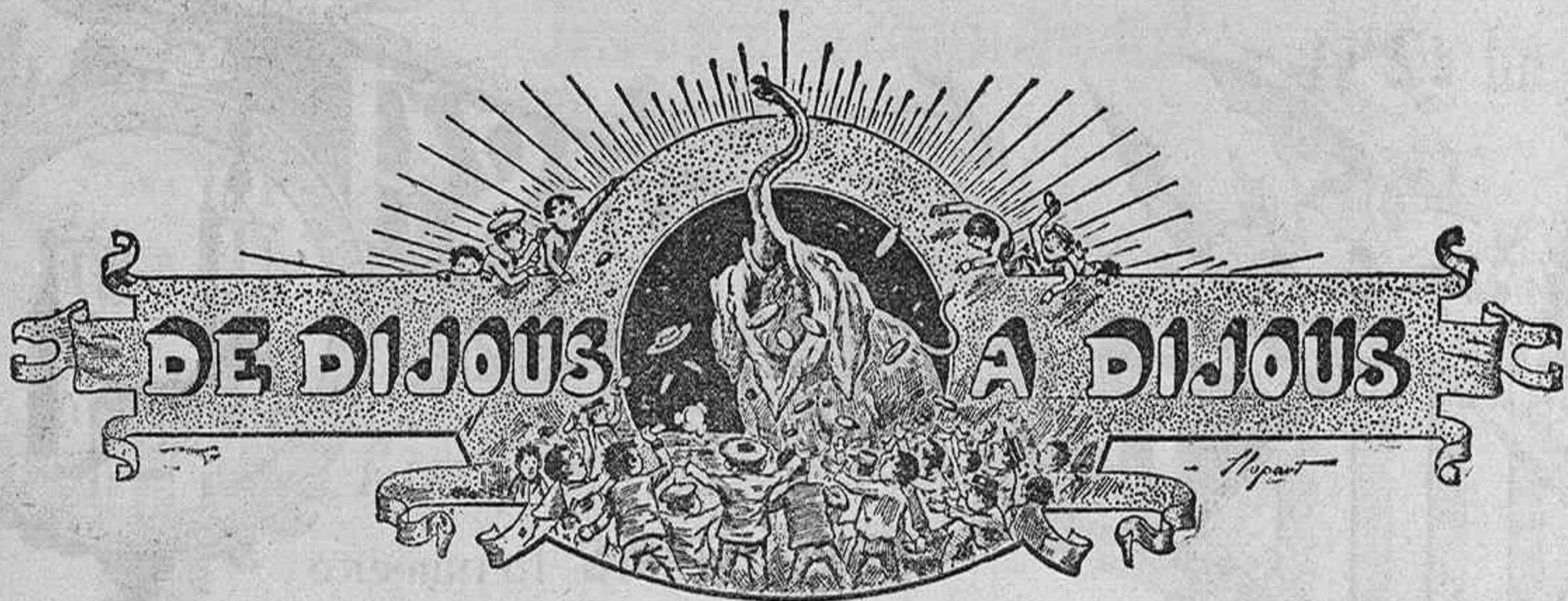

La meva "décima"

Als meus estimas lectors;
 als que pagan mon afany
 llegintme constants tot l' any
 iqu' es lo millor dels favors!...
 Als que acceptan mon esforç
 que en distreurels sols 's basa,
 y á n' aquells que com de casa
 ab los fruyts del seu talent
 m' ajudan, aqñet present
 'ls dedica

Una societat important en projecte

Aixís que acabava de llegir en un diari, fa quatre dies, la notícia d' haverse dissolt la "Asociación Literaria y Artística" me vingué a las mans un plech que contenia copia de las Bases pera l' organisació y régi-men d' una "Societat d' autors y compositors dramátichs catalans", premiadas en concurs obert per lo aixerit colega "Anís de frare" las quals foren redactadas per nostre estimat company de redacció senyor Guasch Tombas. Dit plech no podia arribar més oportunament.—Vetaquí (vareig dirme) un assumpto d' interès pera la Crónica d' aquesta setmana. Llástima que no disposi de mes lloch pera ocuparmen; porque 'l tema es de forsa y d' empena.

Atinadíssima idea sigué la del concurs de referencia y ben otorgat fou lo premi al autor de las tals Bases que venen á simbolisar la terra promesa als israelitas de la Literatura y Art musical de Catalunya. A bon segur que pe 'l mer fet de constituirse formalment eixa Societat d' autors y compositors, canviaria d' una manera radical l' aspecte del feudalisme que impera en nostre Teatro regional, ja que aquella vindria á resultar ser una Societat de defensa; qu' es lo que reclama á reganya-dents l' estat de postració en que s' troba nostra dramática ab l' acopi d' exigencias, arbitrariedades é infamias que s' amagan detrás dels envans de certas Empresas teatrals, convertidas moltes d' ellas en verdaderas agencias de negoci; en mercats de fruyts de la inteligencia.

Avuy, més que may, s' imposa l' edificació d' un baluart que contingui la dominació del mercantilisme en l' art dramátich; avuy, més que may, es inevitable una campanya ferma que 's proposi acabar ab la esclavitut de las imaginacions, las quals converçudas per experiencia, de que 'ls productes fills de las mateixas han de consumir sa vida en las tenebras d' un calaix, per salut que tingan, ván tornantse estérils en desprestigi del Teatro de la terra que vá despob'antse d' obras qu' eran los sers de la seva descendencia que 'l mantenían. Més que may, avuy, convé deturar aqueixa emigració deshonorosa y aqueix separatisme vergonyós que, de continuar, ha de fer deixarli 'ls ossos á nostre Teatro, victima d' eixa lluyta incalificable entre autors y empresaris.

A desvirtuar los efectes desastrosos d' una centralisació absorbent; á destruir la forsa d' un caciquisme ridícul, van encaminadas las Bases (qu' hém tingut 'l gust de llegir y que sentím no poguer publicar per falta d' espay); y rés més factible, rés més senzil de conseguir, si la unió y la perseverancia dels que han de donar forma á la idea no topan ab l' indiferentisme dels que, estanthi tan interessats com los fundadors, no aportin á la obra lloable de regeneració de nostre Teatro, (regeneració fonamentada en la llibertat y protecció que demanan ab tota la rahó la Literatura y Música dramáticas catalanas) no aportin, dich, tot son valer, tot son empenyo pera la realisació d' ideals tan nobles.

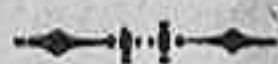
Nos consta que hi há nombrada una Comissió organissadora pera l' estudi de las Bases de referencia y pera redactar los Estatuts de la Societat, inspirantse en l' esperit que las anima. Per la calitat dels elements escullits que componen la ponencia de dita Comissió, segons tením entés, no duptém del éxit de son important treball.

Avant y fora: á n' als pares de la criatura, diguemho aixís, no titubejém en assegurarlos un bateig ben lluhit ab motiu de posarli á la noya per nom "Societat d' autors y compositors dramátichs catalans"; y animils lo convenciment de que 's disputarán lo serli padrí bona colla de literats y mestres, honra y gloria de nostre Teatro, carregats de canalla... y d' obras que ja son majors d' edat. ¿Qui de la major part de nostres autors y compositors de firma propia, no apropiada, primeras víctimas del comer que 's fa ab son talent, voldrá ferse sort als clams de reivindicació que l' amor propi y la dignitat de cada hù d' ells llença? ¿Qui dels amants tots del progrés intelectual aquí á Catalunya gosará á negar son apoyo moral á un pensament tan simpátich com profitós y relacionat ab la cultura de nostre poble?

Sens perjudici d' ocuparnos d' aquest assumpto, per compte nostre, tantas vegadas quantas convingui, desde avuy las planas de LA TOMASA estarán á la disposició de la Comissió organissadora de la "Societat d' autors y compositors dramátichs catalans", disposats com estém á contribuir á donar vida al projecte de nostre digníssim company senyor Guasch Tombas, á qui felicitem de debó.

PEPET DEL CARRIL.

Lo fill del Sigle

Al peu del gran balcó
que al carrer dona,
sentat al balanci
gronxa que gronxa
ab un compás tan suau
que just se nota,
lo malaltís s' está
fa dugas horas.

Té 'l rostre esgroguehit,
la ullada torva,
los llabis esblaymats
las mans ossosas
penjant del tronch inert
com brancas mortas.
Abatut pel sofrir,
rumia 'l pobre
indagant del seu mal
la causa ignota.

Tristesia y soletat
per tot l' enrotllan,
y veu al voltant seu
com una boyra,
l' amarch y estrany spleen
que giravolta
prenent tintas de dol
grisas y foscas.

Ja sent un pes al pit
com de llamborda,
ó li batega 'l cor
ab doble forsa
ó un glop amarch de fel
nua sa gola,
y en busca d' ayre pur
obra la boca;
jobra la boca en vá
perque, no 'n trobal
Bategan sos pulmóns
donantli angoixa,
lo mon de vista pert
sos ulls se clouhen
y sols se sent la tos
resseca, fonda,
com si un mastí lladrés
dintre una cova.

La crísis s' ha calmat
vé la son dolsa,
lo malaltís s' adorm
y aixís reposa.

Somia en un instant
que salta y corra,
que brinca com un nin
que neda ab forsa,
que puja arbres amunt,
qu' escala rocas,

y quan ab mes delit
somiant gosa,
torna á venir la tos
resseca... fonda...

Desperta, entorn mirant,
y sols hi troba
la tauleta de nit
plena d' ampollas,
de capsas y de gots
d' essencias fortas,
Y allí frech á frech d' ell,
tristos com sombras,
los ulls envermellits,
las caras grogas
sa mare y sos fillets,
junt ab sa esposa,
que esperan esglayats
sa darrera hora!

A. LLIMOMER.

A UNA AMIGA

JA t' ho deya jo, Carmeta;
no 't fihis dels homenots,
mira que 'l mes bó de tots;
de bondat en te poqueta.
Mira que 'l que sembla un sant
y un bon-jan pel matrimoni,
resulta ser un dimoni
digne súbdit de Satán.
Mira que las apariencias
acostuman enganyar,
y 'ls homes solen portar
molts cops, malas conseqüencias.
Jo, hermosa, prou t' avisava
per lliurarte de un mal pas,
pero tu no 'n feyas cas,
puig creyas que t' enganyava.
Y ab mes amor cada día,
y ab entussiasme mes gran,
estimavas á un galán
que enganyarte sols volia.
Y vas caure; desgraciada;
vas caure per ell vensuda,
y ara, pobreta, perduda,
ploras ta sort desdixada.
Quin desengany! Quin afront!
tant que 't creyas que t' aymava!
tan bon xicot que 't semblava!
Que traydor...! Tots igual son.
Ja veus si rahó tenia
al donarte tals consells;
si, Carmeta, si tots ells
son dolents ab desmasia,
Tots ells, tots sens escepció
son de la pell de Satán;
si fins jo en un cas semblant.....
potser faria pitjó.

EMILI REIMBAU PLANAS.

45.322.

SENYORS meus; no soch profeta
pro m' hi jugo una pesseta
sense cap mica de por
que aquet número que veuhen
es més bonich del que 's creuhen
puig será la meva sort.

He desembrassat l' armari
abont los diners posarhi
dech, aixis que hagi cobrat;
desde ara ja prou apuros
no sabré que fer dels duros:
¡quin goig veurem potentat!

Jo que fins ara vivia
en un pis, 'hont no podia
ni bellugarme tan sols.....
tot seguit posaré panxa
tindrè una casa á l' Ensañxe
y á 'n ROTSCCHILD faré la pòls.

Sempre fumant habaneros
y cambiant de sombreros
y vestits á cada instant....
semblaré un *milord* de veras,
tindrè criadas, cambreras
y un gós que 's digui *Sultan*.

A tot' hora ab carretela
'ns veurán, ab la Manela,
pendré banys tots los estius
tindrém reunions á casa
me suscriuré á la TOMASA
y altres periódichs festius.

Me daré la gran vidassa
puig per gastar tinch més trassa
que lo que tothom 's creu;
y com *ella* es bastant maca,
perque lluheixi, á *butaca*
anirém sempre al *Liceu*.

Compraré anells d' or y plata
agullas per la corbata,
com aquell que no fá ré,
una petaca ben cara
y altres cosas que 'm callo ara...
perque no tinch més papé.

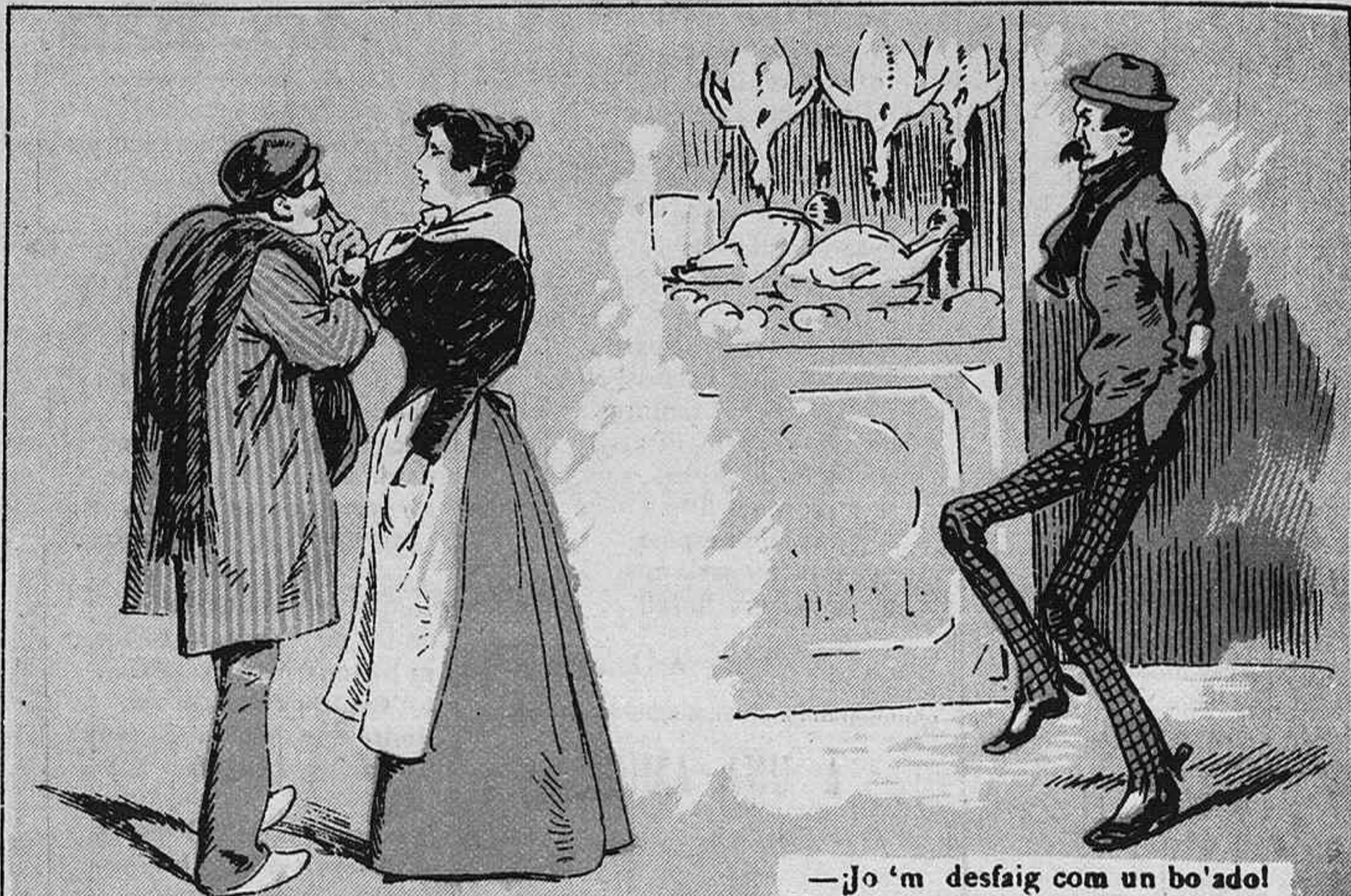
J. DE MIRANDA.

EPIGRAMA VELL

Un empresari ignorant
veyent ab gran desconsol
que 'ls violins tocavan molt
y 'ls trompóns de tant en tant;
va esclamar:—Aixó va mal;
que tothom hi songui 'l greix,
que toquin tots lo mateix
ja que á tots 'ls pago igual.

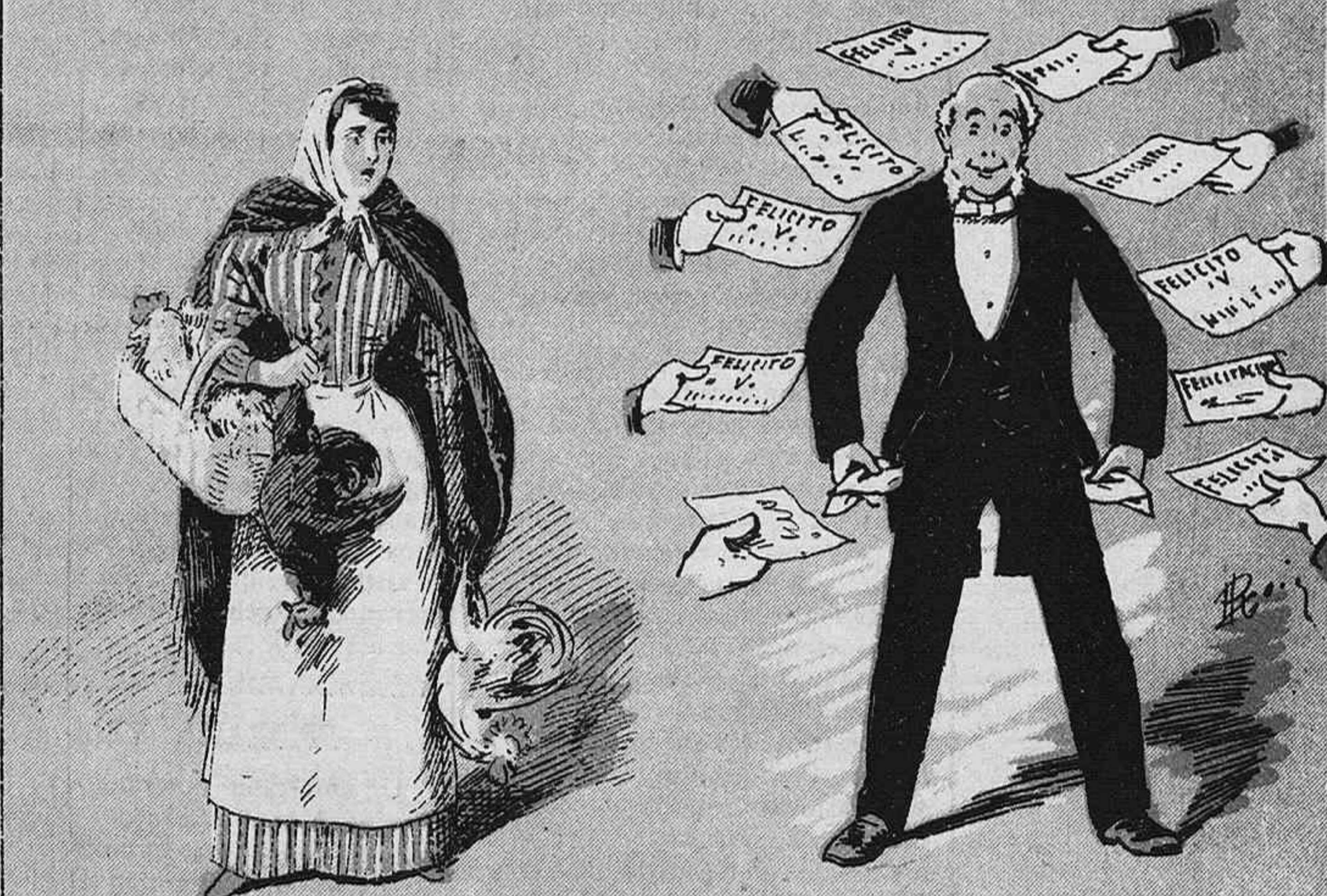
PASTORELLA.

LA GRAN DIADA

—Nadal de pobre. —Ja ho s'bs, Mercé. Dugas tripetas—mij conillet vinticinch neulas—y un xich d' aquell. ¡No vu'l que gatis—ni un xavo mes!

—¡Jo 'm desfaig com un bo'adol!
¡Voleu seductors aucells!
¡Fugiu sombras temptadoras!
Avl.. Ja 'm roncan 'ls budells!

—¿Ahont s' es vist la miija senyora?... Quatre pessetas d' aquest mató de greix!.. ¡Arri allá, á menjar virám de pessebre, que la donan á quarto 'l renglel...

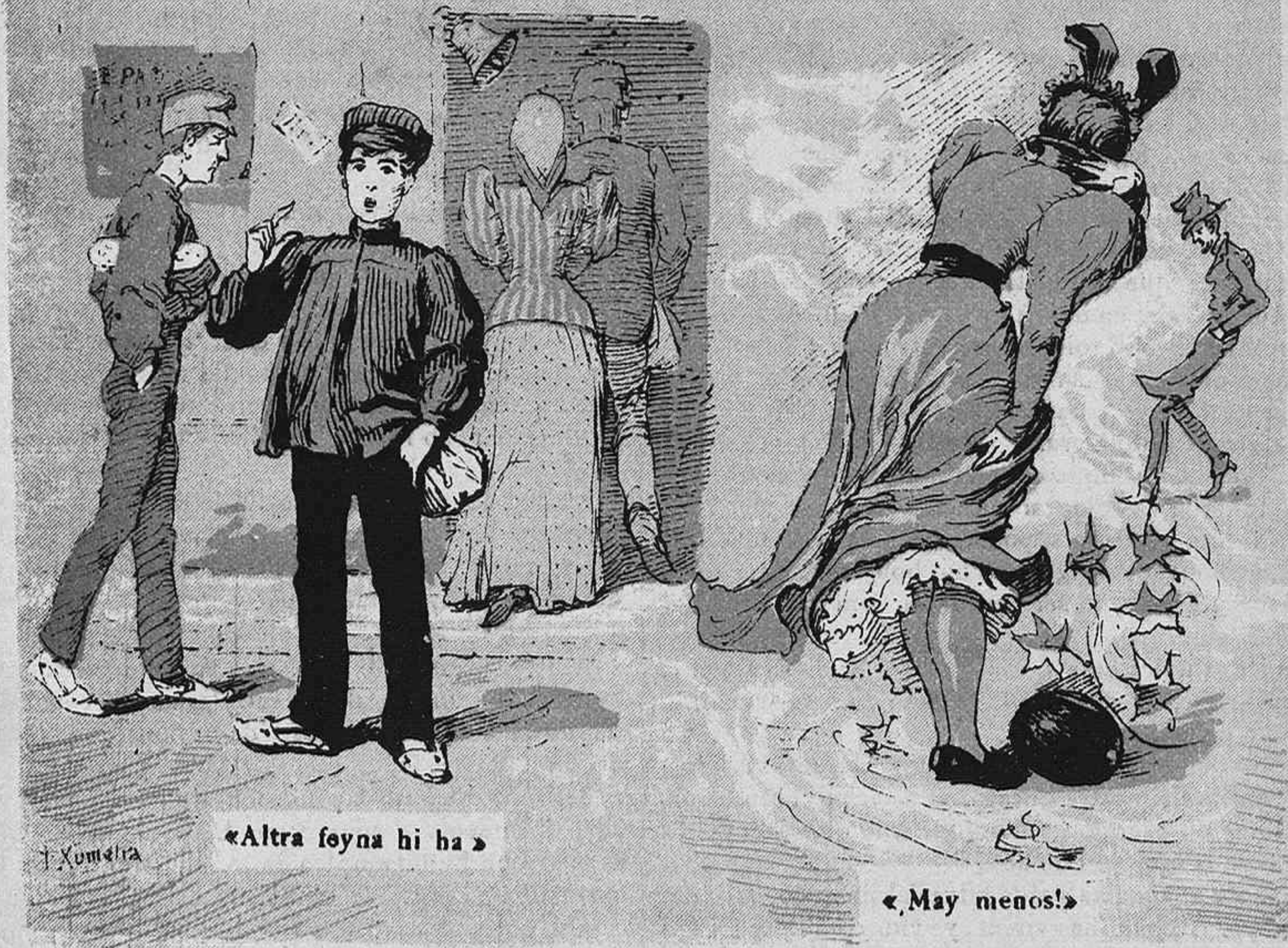
—¿Mes décimas?... Bravo, bravo!
¡Veyeu si 'm trobeu cap xavo!

BRASSES EBTAS

«Tira peixet.»

«Ito t' arronsis.»

«Altra feyna hi ha»

«May menos!»

J. Xumelra

LO GALL DEL SR. ESTEVE

Lo Sr. Esteve es un home de costums intaxables y sentiments delicats.

Mes de quatre vegadas s'ha partit la llesca de pá, que prou falta li feya, ab algun pobre del vehinat; molts cops ha derramat llágrimas al sentí comptar la miseria d'una viuda ó d'un vell impossibilitat; y alguna volta ha exposat la seva vida pera auxiliar al semblant qu'estava en perill.

Lo Sr. Esteve s'altera y casi faria una desgracia, quan en lo café ahont va á pendre cada mitj-dia 'l *seu calent*, algun tipo que alardeja d'*avansat*, diu que l'home no té altre obligació que mirar pe 'l propi individu, y que 'l *próxim si te jeyna que se la fassi...*

—¡Aixó no mes pot aprobarho qui no tinga entranyas!—exclama fora de sí. ¡A n' aquesta vall de llágrimas, hi havém vingut per' ajudarnos los uns als altres, y 'l que no siga bò per' semblants obras, que s'en vagi á viure al bosch... á fer companyia á las bestias! ¡Malviatje aqueixas doctrinas novas, que 'ns tenen á tot' hora ab lo mateix recel, que si visquessim en una cova delladres! Jo—y no ho dich per donarme *bombo*—hi socorregut sempre que m'ha sigut possible á qui ha demanat auxili; jo hi arranecat de las flamas d'un espantós incendi, ab perill de la meva vida, á un desgraciat paralítich; jo hi cuydat malalts en épocas de peste, y gracias á Deu encare estich plé de vida. L'estiu passat mateix, vaig salvar en los banys á un empleat deis grossos, qu'estava ofegantse... Y may, pero may, hi auxiliat al próxim, per treuren algun profit; hi cregut sempre que cumplia ab un deber d'humanitat.

Lo Sr. Esteve, quan de tal modo s'exclama, no diu mes que la veritat neta y pelada. Ni en una sola ocasió s'ha deixat guiar per l'interés.

Y no es aixó sols; sense perteneixe á cap societ protectora d'animals, porta á las pobras bestias un carinyo tan acendrat, com si estéssin fetas á sa propia semblansa.

Bona proba de lo que acabo de dir, n'es un gall-dindi, que va comprar en la fira de Cardedeu.

Si tots los indiots podian anar á parar en una casa ahont los donguessin tan bon tracte com en la del Sr. Esteve, lo ser galldindi fora un verdader privilegi.

De la única cosa que 'l gall del Sr. Esteve podria queixarse, es de que 'l seu amo va batejarlo ab lo nom de *Maceo*.

No obstant, lo Sr. Esteve va tenir las sevas rahóns: l'indiote del nostre quento, ve á ser pe 'l seu color, dintre l'exércit galldindiesch, lo que 'ls mulatos dintre la especie humana.

Fora d'aqueixa petita tatxa del nom, lo gall del senyor Esteve ha viscut y viu com lo peix á l'aygua.

Per ell son tots los cuydados d'un matrimoni bondadós.

Lo millor blat de moro qu'expèn lo graner del carrer de la Cendra, forma part de l'alimentació del nostre *Maceo*. Lo segó qu'entra en los seus regalats àpats, es lo de primera classe. ¡Home! si hasta per engreixarlo, li han fet alló de las nous, que 's comensa per ferlosen empassar una, y s'acaba per no sé quantas...

Quan los primers frets van fer sentirse y 'l senyor Esteve veyá que 'l seu gall 's bebia l'aygua gelada d'una cassola que tenia la bestia á la galeria, se li posava la pell... *de galldindi*, y fins se compta si va arribar á perdre la gana. ¡Pero l'enginyerumá troba solució als mes difícils problemas! Lo senyor Esteve y la seva virtuosa senyora van descubrir, després d'una setmana de fondas meditacions, que per que un indiote no tingui de beure l'aygua freda, no hi ha com escalfarlhi. Y desí' aquell día memorable, en *Maceo* 's beu l'aygua tebiona.

A dir veritat, en *Maceo* es digne d'aquests y altres cuydados. Es nn galldindi dócil é inteligent, com no s'en trobarían gayres. Lo nostre indiote, podria treballar, sense fer cap mal paper, en qualsevol Circo Equestre; sab passar lo cércol com los *perros amaestrados*, quan lo seu amo coloca darrera del cércol un cabás de blat de moro; y sab trobar aquet grá per amagat qu'estiga, com troba 'l gos de cassa 'l rastre de las perdius ó 'ls cunills.

Lo Sr. Esteve fá una sort de prestidigitació molt curiosa: Agafa un grapat de *moresch*, y depositantlo en la butxaca dreta de la americana, encare que fingeix ficarsel á la esquerra, crida á n' al seu gall: «¡*Maceo*, búscal!» y en *Maceo* li troba desseguida 'l blat de moro.

Aquesta sort, ha valgut molts aplausos al senyor Esteve.

Per disgust gros, 'l que va passar lo nostre home 'l día de Santa Bárbara. Lo fill d'una vehina, qu'es artiller y tenia entrada á casa 'l senyor Esteve, va cometre la *barbaritat*, trobantse mes alegre de lo que convenia y prenent havérselas ab un insurrecte, de tallar ab lo seu *machete*, 'l *moch* del gall-dindi.

L'amo d'en *Maceo* va sortir de tino, y á no ser perque la seva seuyora li va fer entendre que l'artiller en tenia mes al cap qu'als peus, no s'hauria detingut fins haver tallat, per venjarse, alguna cosa á n' al fill de Marte.

Afortunadament lo Sr. Esteve va pogué estroncar la ferida del indiote, ab un cataplasma de cendra y oli, fortament apretat al cap de la bestia, per medi d'una vena.

Pero, bé diu lo ditxo, qu'una desgracia may vé sola. L'endemá, l'amo d'en *Maceo*, que desempenyava un humil empleo en lo Municipi, rebia de mans d'un agutzil un ofici de cessantia.

A n' al senyor Esteve, qu'havía complert sempre com un empleat modelo, al rebre aquell fatal

paper, va semblarli que la casa ahont vivia, li queya demunt, deixantlo aplastat com una coca.

Si no hagués tingut senyora... y galldindi, pe 'ls quals tenia 'l deber de vetllar, com un pare pe 'ls seus fills, se 'n hauria rigut d' aquell contratemps, perque un home sol, un plat d' escudella 'l troba á qualsevol banda; pero 'l seu cas... lo seu cas era aterrador.

Prompte arriparia lo moment en que havia de faltarli 'l pá pera la seva dona y 'l blat de moro pera en *Maceo*.

Per lo que 's refereix á l' indiote, lo problema podia resoldres regalantlo á un amich de confiança —véndrel... ¡may!... hauria sigut acció molt baixa —pero per lo que á sa muller tocava, no hi havia solució possible: era ja vella, y ningú l' hauria volgut ni regalada.

Lo día de Sant Tomás, lo Sr. Esteve va trobar per fi la solució al seu intrincat problema:

Regalaria lo galldindi al arcalde de barri, qu' era amich seu, suplicantli de pas, que s' interessés pera que li tornessin l' empleo, que en mal hora li havían suprimit.

Dit y fet: lo Sr. Esteve, després d' haver besat mil vegadas á n' en *Maceo*, va portarlo al arcalde de barri, lo qual li va prometre que treballaria la seva reposició.

Tot aquell día, lo cessant y la seva senyora van passarlo ab un plor darrera l' altre. Aquella casa semblava un cementiri; hi faltava lo galldindi ab lo seu característich ¡gloglogoooch!

¡Pobre senyor Esteve! ¡Pobra senyora Joana! Vingué la nit, y en tota ella, no pogueren aclucar l' ull.

Feya poch que s' havian llevat, quan sentiren trucar á la porta. Hi havia un minyó que portava dos indiots, y un plech tancat.

—Pero ¡ja n' está ben segur que son pera mi aqueixas dugas bestiolas?—va preguntar lo senyor Esteve al portador del regalo.

—M' han dit: Esteve Bonjan.

—Servidor. Pero ¿qui l' envia?

—Lo senyor que firma aquesta carta. Enteris.

La carta deya: «Cor noble y bondadós: Fá alguns mesos que vosté 's tirava al mar, pera arrancarme d' una mort segura. Estich enterat de la seva apurada situació, y faré 'l que puga pera allaugerirla. De moment acceptim aquet dos galls que m' han enviat dos subjectes que de mi esperan lo seu benestar. L' un es regalo d' un arcalde de barri, que confia en la meva influencia pera ser *elegit* regidor; l' altre d' un sabater ab establiment, que desitja un acta de diputat. Si vosté no m' havés lliurat de la mort no podria servirlos; per lo tant, lo regalo, mirisho com vulgui, li correspón á vosté. Demà rebrá una bona noticia...»

La bona noticia que va rebre, sigué un ofici nombrantlo pera desempenyar un càrrech ben retribuit.

Pero lo més curios del cas, es qu' un d' aquells dos indiots era 'l mateix *Maceo*, que 'l senyor Esteve havia regalat al arcalde de barri.

¿Diuhen com ho va coneixe 'l seu amo?

Ab la falta de *moch* y ab los salts que feya pera tréureli 'l blat de moro de la butxaca dreta.

Y mes tart, va coneixe també, que 'l tal arcalde de barri era un mal amich y tenia molta *mandibula*. Lo primer, perque ab lo seu galldindi, buscava no mes lo nombrament de regidor, y no la reposició solicitada; y lo últim, perque quan, passat Nadal, va preguntarli 'l Sr. Esteve, si havia sigut bó en *Maceo*, li va respondre: «¡Tendre com una lletuga!»

Y aixó qu' en *Maceo*, mes triempat que may, entona encare en la galeria de casa 'l senyor Esteve, lo set característich ¡gloglogoooch!

'L que va ser *sacrificat* pera celebrar la diada, fou l' indiote del sabater.

Lo galldindi d' un sabater, á la forsa ha d' estar de *pega*.

¡Lo senyor Esteve diu qu' era molt gustós!

A. GUASCH TOMBAS.

ANY NOU...

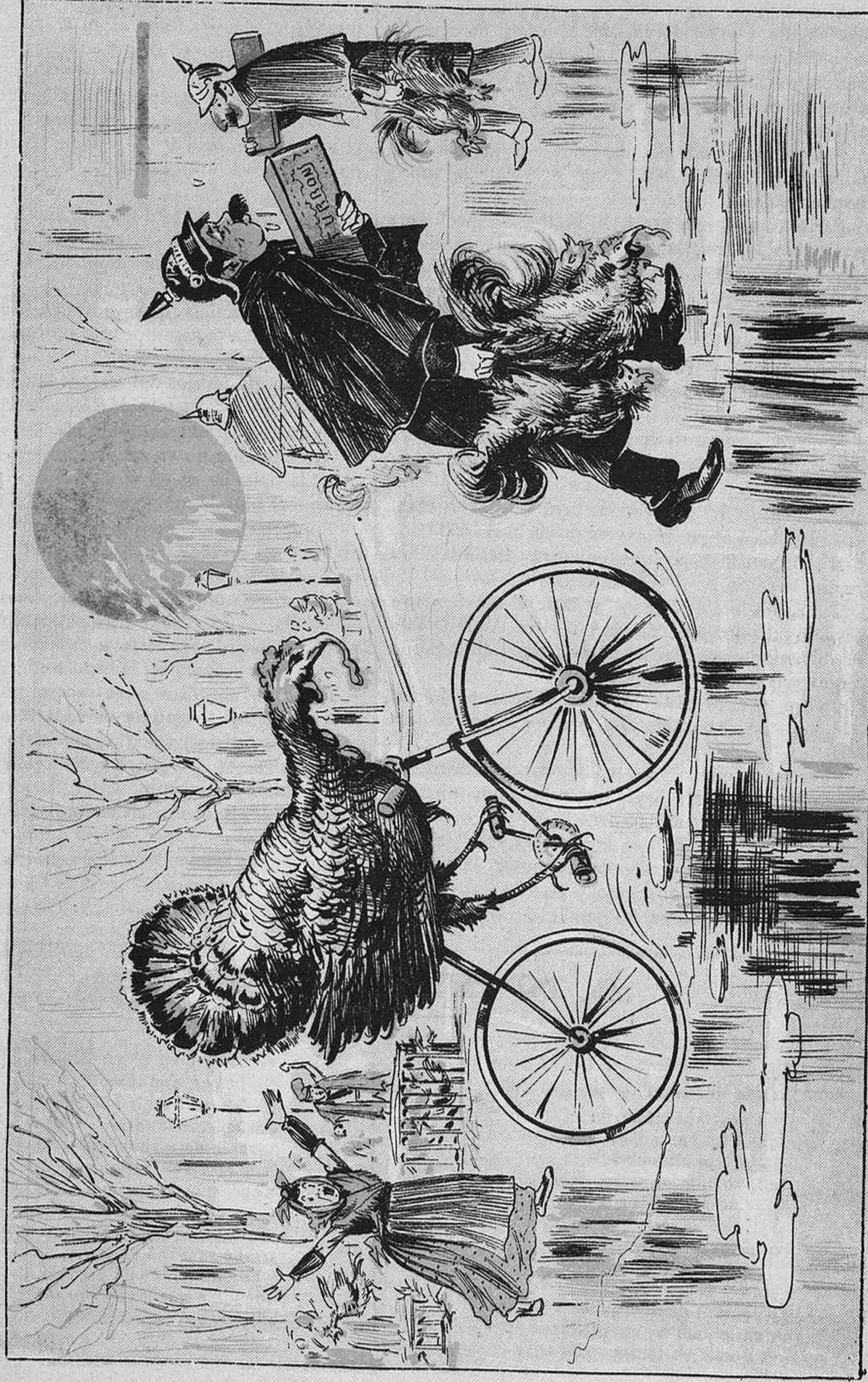
ERA 'n Peret Cap-de-suro
un noy tant *calaverón*
qu' á tot época de l' any,
ja fés fret ó tés caló,
ell, no entrava á casa seva
que no hagués sortit 'l sol.

Entre 'ls vicis que tenia,
que pot dirse qu' eran tots
'ls que mes 'l dominavan
eran 'l beure y 'l joch,
y abusant de la beguda
y en lo joch sent perdedor
vá quedá als trenta cinch anys

sense un clau. Y per dissort
'ls *amichs*, que sempre ab ell
(mentres vá tenir *xinxons*)
anavan per tot arreu,
'l varen deixar tot sol.

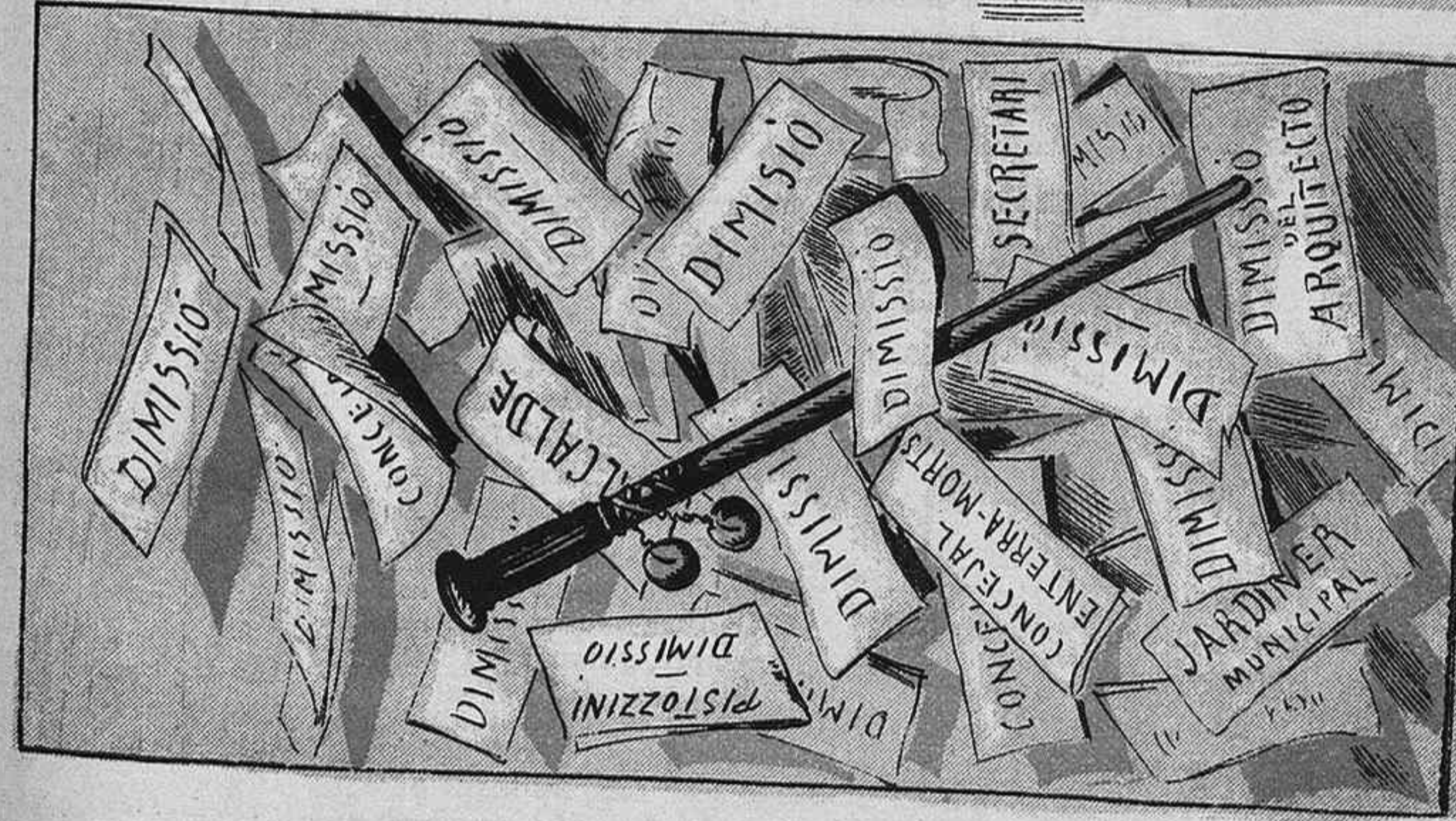
S' acostava 'l fi de l' any,
y alló, que sol dir tothom,
tinch de fe un cambi de vida,
vida nova, per any nou,
també vá dirho en Peret,
y ho cumplí, ab tal precisió,
que 'l día que l' any *entrava*
ell, *sortia* d' aquet mon.

B. NANI.

Lo progrès fins espavila á las bestias. Res trindrà de particular que 'ls galls s' apoderin d' alguna bicicleta de las que passen per la fira y toquin pipa en lo moment crítich del cambi d' amo.

—Nadal, Nadal y Nadal. ¡Dichoso Nadal! En mi vida se havia parlat tanto de un alcalde Todos, grandes y petits, s' atropellan por las fiestas de este buen señor y de muchos llepadúms se 'n aprovechan casi todos los rechidors. ¡Si uno pudiese parlar!

Ab motiu de la gravíssim i informació de la vaca tísica, lo próxim dilluns, día 28, dimitirà l' Ajuntament en pes y las mes grandas personalitats de la dependencia. Sembla que d' aixó 'l Govern ne farà qüestió de *Garribeta* y fins se parla de la intervenció de las potencias estrangeras.

A las tres de la tarde del mateix día, lo Gran Papabarrets del Parque estrenará lo vestit d' hivern que li está confeccionant lo sastre de la Boleta. L' acte de la investidura tindrà lloch en lo despaig municipal del comandant Figaseca: ¡Apa menudalla: preparéu llounguts!

DÈCIMA... NEGATIVA!

Als nostres cordials
amichs del N. A.

Oh *yankèes* archi-simpatichs, (?)
qu' ab *amistat*, que no enganya,
tracieu á la nostra Espanya
ab furors melodramátichs...

Ja que pretenéu enfátichs
móurens un sagramental,
la nació del *tant se-val*
que ignora 'l qu' es cobardía,
pe 'l meu conducte, us envía...
¡la *décima* de Nadal!

Qual *décima*, us escrich jo,
¡no perque aquí faltin homes!
sino perque... las grans plomas
no s' hi embrutan ab això...

Deixo, donchs, la digressió
y entro en materia, dihent
com un *tribuno eloqüent*;

¡Oh *tocinayres!* ¡M' han dit
que á *América* soch llegit,
y qu' escolteu mon accent...

Si es aixís, sabreu desd' ara
¡amichs nort-americanos!
qu' ab los vostres jochs de mans
no 'ns faréu la gara-gara...

Rentar ab draps bruts la cara
es cosa que no 'ns convens;
fingintvos amichs ardents
fins ara se 'ns heu rifat...
pero, fills... ¡Ja s' ha acabat
lo tractarnos com á bens!

Ja sabém los punts que calsa
la vostra *amistat* traydora...
¡No admetén com passadora
una moneda tan falsa!..

En vostres *Senats* se 'ns alsa
la camisa ab segons fins,
pintant ab los tons mes ruíns
nostra crueltat y defectes,

sense dir,.. que 'ls insurrectes...
¡soa un remat d' assessins!

¡D' assessins y d' incendiaris!
quals únics forsas vivas
son las balas explosivas
que 'ls portan vostres corsaris
¡Aneuhi, donchs, voluntaris
vosaltres que 'ls alabeu!
¡Aneuhi y juro per Deu
qu' al veure sols nostras tropas,
ja tots giraréu las *popas*
fugint com un tren correu!

¡Allí us vo'dríam trempats
Shermans, *Calls*, *Morgans*, *Coulloms*
y altres tipos y altres noms
mes ó menys enrevessats!...

¡Allí, en mi j d' aquells combats
que may l' espanyol refuig
voldríam veureus, rebuig,
del país dels *tocinayres!*
¡Allí *senadors* cridayres
voldríam lo vostre enuig!

Allí rebriau potser
demunt las costellas vostras
del valor d' Espanya mostras
y mostras de son poder...

Allí veuriau ben cert
que per da á un *Maceo*, mort,
no 'ns calen *ma'zinas* ni or
per comprar qui l' enveneni. .
¡Mentre un fill d' Espanya aleni,
n' hi haurá prou ab son valor!

Allí finalment sabreu
—si es que us decidiu á anarhi—
quan vil es y temerari
lo designi que porteu. .
' Cadascú estima lo seu '

y ab tal refrá conseqüents,
defensarém nostres bens
contra aquells que 'ns entrebanquin
y 'l jorn que fusells 'ns manquin,
¡'ns hi farém ab las dents!

Ab aixó, *amichs tocinayres*;
tiréu al dret si així us plau...
tindreu pau, si voleu pau
y si no sou tan cridayres...
Mes si duran 'ls desayres
y 'ls insults y 'l perteni...
Si dura com fin aquí
l' oposarse al nostre *sino*...
¡recordeu qu' á tot *tocino*
li arriba 'l seu *Sant Martí!*

Y ja que som á Nadal
rebéu en tan felis dia,
la *décima* que us envía
la nació del *tant-se-val* ..

No se us desija mes mal
que uns quants anys de guerra fera
com la de trent' anys enrera,
uns quants *Maceus* per caudills
y vehins *lleals* y *sençills*,
que ls' hi ompiin la *cartuxera*.

Se us desija á mes d'aixó
un gallindi á lo... *Shermán*,
un garrinet ben... *Morgan*
y atmetilas *Mauser*; turró,
de barra de... *senadó*;

Pastels explosius; ví dols
de petroli. Uns quants bunyols
estrellats á la bandera
y... una bona borraixera
d' entusiasmes espanyols!

M. RIUSEC

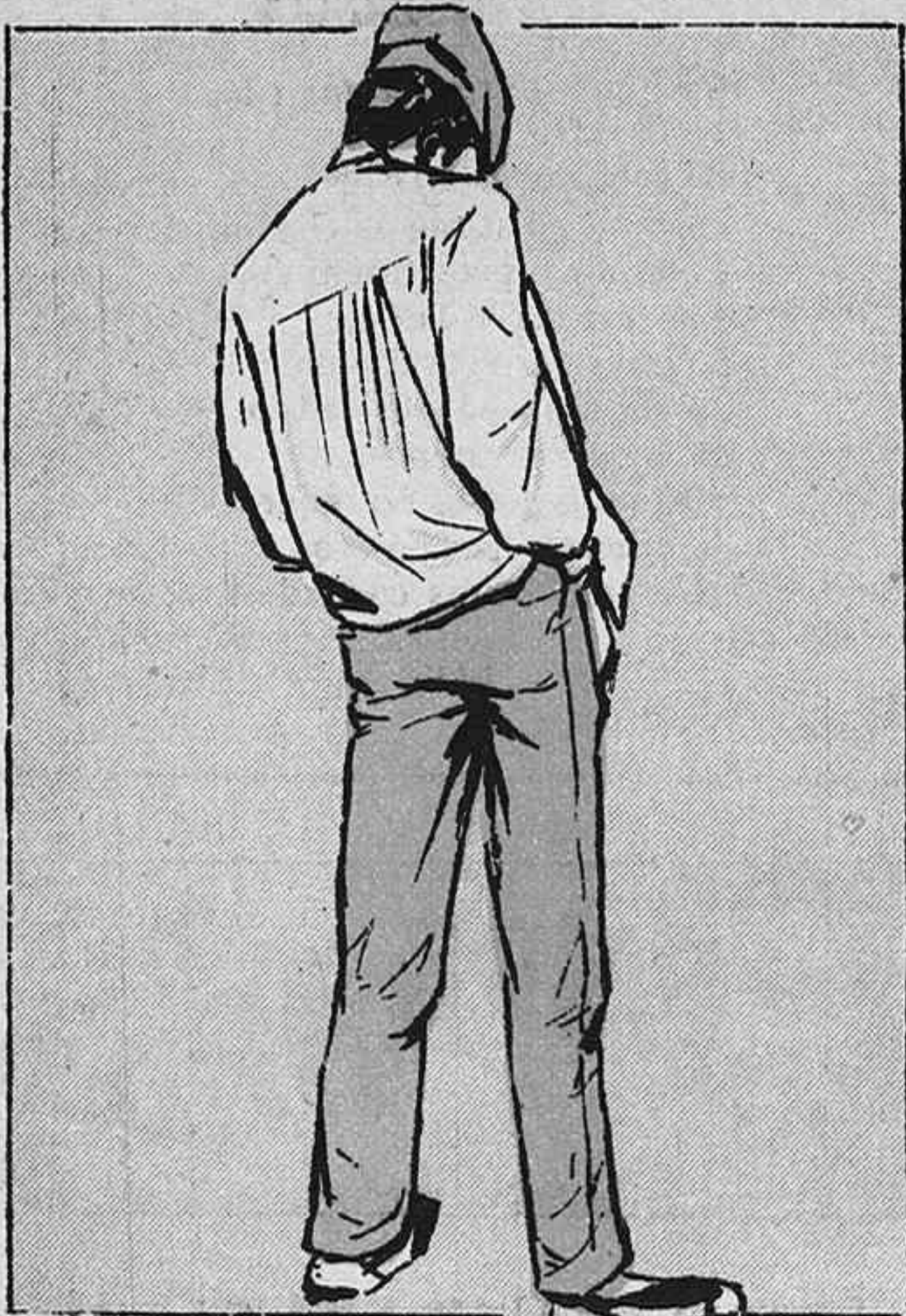
¡ F A L S A !

FALSA es ta mirada fixa;
falsa també ta rialla;
falsos los sospirs que llensas
y falsas son tas paraulas.
Ni que semblis tan bonica,
fals es lo blanch de ta cara;
falsos los cabells sedosos
y falsas fins son tas llágrimas
que quan ploras, ó ho singeixes,
saltan per las tevas galtas.
Y á pesar de semblar sempre,

per qui no ho sab, qu' ets molt
y que sigas tan bufona, ¡ guapa
y que sempre ta rialla
ressalti en ta cara fina,
y que enganyis ab tas manyas,
artificis y paraulas;
per més que tot aixó tingas,
per mes que tot aixó fassias,
sempre, durant ta existencia,
serás falsa, falsa, falsal

UN A. VENDRELLENCH.

POT-POURRI DE LA SETMANA

--Hi errat la grossa de cent punts... Aixó vol dir que rebaixant un punt cada any, lo Nadal de 1996 menjaré pollastre. ¡Bueno, guardare la gana per allavoras...

Tant qu'esperava la rifa per quedar desempenvat. .
¡Ay rifa, quina rifada!...
¡Pots dir que te m'has rifat!

--¡Que 'ls yankées volen posarhi a Cuba 'ls peus? .. ¡Ojo alerta! Que en lloch de posa 'ls a Cuba. . ¡no 'ls fiquin a la galleda!

Si aquet Mister Colóm diu qu' Espanya es un país de lladres, 'm consta, que ho diu per mí... Pero ab tot, jo no 'l voldria per company d' estaro ¡Quant mes parle d' honor una dona, mes dallonsas!

Figuer

Bibliografia

Havém rebut un exemplar de la segona edició del quadro dramàtic castellà en un acte "Sor Angela" original de nostre distingit col·laborador don V. Badías Puyal y estrenat en la Societat "Coppelia" d'aquesta ciutat, la nit del 26 de Abril del corrent any.

Agrahim la finesa.

CAPRITXO

¡Quin somni, amor meval
tingui á nit passada!
¡Un somni terrible
que 'm partia l' ànima!
He somniat, hermosa,
que ja no m' aymavas
y l' amor que 'm deyas
que en ton cor n'ava
guardantlo per mí,
tot era una farsa.
Ab sanya terrible
cremavas mas cartas
y ab ellas, traydora,
ma dolsa esperansa.
He somniat, nineta,
que 'm despreciavas,
qu' indiferent t' era,
puig ja mas paraulas
tan tendras com dolsas
ab pler no escoltavas.
Per altre hom' sentias
febrosa frisansa...
de mon amor tendre
ja no t' recordavas!
Quan ab ell te veyas
que ab goig us miravau,
llágrimas ardents
mas galtas cremavan;
y si per desdita
de mi t' adonavas
y plorant me veyas
la meva desgracia,
ab crudel cinisme
de mi te burlavas,
aumentant ma pena
tas feras riallas...

¡Qu' he sufert aymia,
eixa nit passada!

JOSEPH PUJADAS TRUCH.

Engruna

A Cuba va aná en Catá
qu' es cató ich molt creyent
y may volgué dispará
puig diu que no vol pecá
faltant al quint manament.

SURISENTI.

MENUDECIA

Va treure en Quim una rifa,
y ara li fan una casa
de baixos y primer pis.
aprop del Passeig de Gracia.
Com la vol per viurehi ell,
á la casa res hi falta;
fins tres perreras li posan...
no per tenir por de lladres
ni colocarhi cap gos,
perque 'ls gossos no li agradan;
pero las vol per posarhi...
¡la sogra y dugas cunyadas!

LLUIS G. SALVADOR

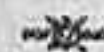

Diu qu' als Estats-Units, s' está fent á la descarada una recluta de perduts y aventurers per trasladarlos á Cuba. A Nova-York mateix s' han establert *banderins d' enganche* á la vista del públich. Alguns gobernadors d' *Estat* afirman que si es precis poden enviar á Cuba 100,000 voluntaris.

¿Y d' aixó 'n diuen una nació amiga en Tyrconel y en Cánovas?... *¡Que amigos tienes Benito!*

Pero no hi fa res. Qu' envihin nostres amichs (?) de la terra dels porchs, tots 'ls *trinxerayres* que vulguin á Cuba, pero que siga sense fingirnos amistat; ab las relacions rompudas y sense que 's puguin amparar del dret internacional com ara fan, quan se 'ls agafa ab las armas á *la ma*, y allavors veurém si 'ls cassadors de pells rojas, deixan la pell á mans de 'ls soldats espanyols. Y veurém també, parodiant al *Romancero*:

Si son tant valents á Cuba
com en lo Senat, quan braman!

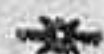
L' oportunitat, ab que ha sigut presentada la proposició Cameron que pot esser lo bota-fochs d' una ruptura entre Espanya y 'ls Estats-Units, parla molt en favor de la valentia del seu autor y patrocinador. Precisament 'ns ha vingut á clavar punyalada de traydor, quan nostra patria está entretinguda en dominar la insurrecció de Filipinas y quan no pot dedicar tota la seva atenció á correspondre com se mereix la osadia dels *tocinayres*.

¡Quina gracia! Nació mes débil, mes pobra y mes extenuada. Lligada ademés per dos enemichs intestins...

Aixis li deixavan las caramolas á Fernando VII.
¡A ous!

Qu' es precisament lo que 'ls falta als *tocinayres*:

Y 'ls fátuos, van de traydor,
mes no saben infelissos,
que pe 'ls tágals, pe 'ls mambissos
y per ells tenim prou cor!

L'altre dia un curiós va entretenir-se á contar 'ls pobres que trobá á son pas en tan sols tres carrers, y va apuntar la friolera de cinquanta set *coscos grans* y tretze criatures que imploravan la caritat pública.

Vostes dirán que Barcelona sosté un assilo del Parque, ademés d'altres establiments benéfics y dirán també que temps enrera 's creá una Comissió en lo Municipi per acabar ab la mendicitat...

Donchs ja ho veuen en tres carrers setanta pobres!

De modo que si segueix la proporció, en los cents carrers que hi ha en nostra ciutat 'ls pobres 's contarán com á moscas.

Y al estiu modificarem, l' adagi dihent—¡Quantas moscas!—¡Surten com á pobres!

✱

Diuen si D. Carlos, lo rey de las *húngaras*, ha abdicat la corona (¿quina?) en l' *agust* cap de son primogénit don Jaume.

Aquesta abdicació val la pena de ser posada en solfa ó al menos dintre d' un march daurat ab pinturas al oli... de fetje de bacallá.

Lo mateix pintor *Folchi* podria encarregar-se d' aquesta obra d' art, posantli 'l següent titol: «*Abdicación de mi suegro D. Carlos, en favor de mi cuñado D. Jaime.*»

Y si busca feyna per mantenir á la filla del *ré* (com diuen 'ls italians) que passi per casa y li daré assumptos. Per exemple la meua abdicació en favor de ma filla, del *arxipampanato de las Indias*.

Que aproximadament ve á ser lo qu' ha abdicat son sogre en son cunyat.

✱

Ahir fou enterrat un' altre dels pochos supervivents d' aquella heróica legió de voluntaris que Catalunya envia á la guerra d' Africa. Ha mort com tots 'ls seus antecessors y com moriran segurament tots 'ls seus successors... ¡En la major miseria! Fa pocas setmanas 'ns planyiam de que aquells *Nets dels Almogávers* no trobessin en sa trista vellesa cap consol en las regións oficials y avuy la reflexió 'ns aconsella que no deixém corre la poma, porque 'n fariam massa.

Segueixi, donchs, 'l Govern fent 'l sort als clams dels que serviren heroicament á la patria, y segueixin aqueixos infelisos vells, malalts y pobres, esperant que 'ls toqui la tanda...

«¿Qui es l' últim?» com á la font.

✱

¡En Sagasta! no obra 'l bech encare que 'l penjin! Aixams de *chicos de la premsa* de totas cataduras l' assaltan continuament escorcollantli las intencions, y buscantli la *muy*, sense poguer obtenir cap resposta, ni cap opinió de l' home del *tupé*. Lo unich que s' atreveix á dir y encare aixó sospesant molt las paraulas y mirant de regull, es que la situació actual... ¡es molt grave!

¡Hombra que diu ara?... Ves... y nosaltres que tots tranquils lligavam 'ls gossos ab llangonissas!

¡Quina perspicacia!

D' aquesta feta, l' home del *tupé* 's calsa las botas y creguin qu' haurém ben tret la rifa si arriba aquest cas.

Y tal si haurém tret la rifa!

Malament ho ha fet l' Antón pro si s' en cuyda aquest *tifa*...

allavors ¡s' acaba 'l mon!

✱

'Ls lladres agusan l' ingeni. Vels hi aquí de quina manera mes senzilla, va serli robada la manta á un pobre infelis en lo moll de la Riba. Lo pobre home que no te-

nia, segons va manifestar, altre abrich, 's pasejava pel moll en busca de feyna. D' improvís li surt un *amo*, y li proporciona treball, contractantlo á jornal. Per comensar aquest, envia al infelis á buscar vint céntims de puntas de París. L' intelis ho fa y per anar mes lleuger y per forse mes simpatic a l' amo, deixa la manta al seu cuydado. Va y torna com un liamp y en efecte... ¡L' amo y la manta havian desaparegut!

Y 'l pobre infelis, sens altre abrich que la robeta de sobre, sense casa ni treball, va quedarse mocat y ab los vint centims de puntas á la ma.

¡De segur que si troba al *amo*, las hi clava pels nassos, sense necessitat de martell!

✱

L'altre dia vaig llegir en un periódich, la recepta per saber, sense pesarlo, lo pes d' un tocino. 'S mideix en *pulgadas* la llargada del animal desde 'l punt que li neix la qua, fins ahont li neix 'l cap. Després la circumferencia de las potas del devant. 'S multiplica las dugas midas y 'l producte's divideix per 11. La cantitat que resulta es lo pes en kilos, del tocino.

Donchs bé, aplicat aquet sistema á *Mister Cullom* hi trobat que fa cent kilos...

¡Ja es bó per matar!

¡Per mi que 'l pelin y tot!

✱

Segons telegramas de Nova York, Donya Elvireta de Borbón y 'l *pinta catres* Folchi, 's troban allí, disj osats á expreme la dolsa fruyta del amor.

Ara sí qu' están en la seva terra, en lo pays dels tocino, dels *porchs*, parlant ab perdó.

¡Lo pare d' ella ja va serhi anys enrera!

CORRESPONDENCIA

✱

(Tancada 'l dia 20 d' aquest mes)

Insertarém las composicions que 'ns han sigut remesas ab los respectius tituls de: ¡Desgraciada!—¿Per qué?—Una plaga terrible—Retalls... de lluna—A un que vo ser músich de regiment—La dona—La sol e ona—La última voluntat—Medalla—y un trenca coscas de cada hú dels col·laboradors: Canari, P. de Reus, J. Aubert, y Joseph Gorina, Archiberría zaberrigorrea: Me sembla que l' arucie que m' envia es d' en C. Gumá. ¿Qué hi diu vosté?

Lo que no 's menciona no serveix.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Espanya y Portugal, trimestre.. . . .	1'50 pessetas.
Cuba y Puerto Rico, id.	2 »
Extranger, id.	2'50 »
Número corrent.	0'10 »

NOTA.—Tota reclamació podrá dirigir-se á l' Administració y Redacció del periódich

6, SANT RAMON, 6.—BARCELONA

LITOGRAFÍA BARCELONESA

de Ramón Estany

6, Sant Ramon, 6.—BARCELONA

TREYENT GOMPTES...

—Total; un reintegro que fet y fet cobraré deu rals... ¡Y pensar que j' porto gastadas dotze pesetas convidant amichs... ¡Quins negocis... ¡Ni en Robert ab las cabras!

SECCIO DE TRENCA - CLOSCAS

XARADA

Tú qu' ets abogat com cal vull que 'm digas ton *hu tres*: un que m' ha comprat molt *prima* d' *hu-dos*, no 'n vol saber res.
—Que 't fassi un *prima-dos-terça* li dius amigablemet.
—¡Si no te *tres* per respondre!
—Allavoras, malament.

R. MORRIÑA.

TERS DE SÍLABAS

Sustituir los punts per lletres, de manera que llegit vertical y horizontalment, digui: Primera, nom de dona; segona, en las quincallerias ne venen (en diminutiu); tercera, enfermetat.

UN CONSTANTINO ITALI TA

PANERA NUMÉRICA

- 4 — Consonant.
- 6 2 — Nota musical.
- 2 1 — Per' pescar.
- 1 7 — Nota musical.
- 1 2 — Part del cos humá.
- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 — Nom d' home.
- 1 2 3 7 2 8 9 — « «
- 1 2 3 7 2 — « de dona.
- 3 2 1 — En la R. mbla.
- 2 1 2 — Animal.
- 3 2 1 9 8 — Nom de home.

R. FEL HOMEDMS

GEROGLIFICH

X
F A L
D I
L L I
L A L A
D . I

LO CATÓLICH.

GEROGLIFICH COMPRIMIT

N A T
E N

FÓ LLET.

SOLUCIONS

À LO INSERTAT EN LO NÚMERO 433

- Xarada. — *Gas - lli - ns.*
- Anagrama. — *Sofar - Posar.*
- Mudansa. — *Rach Rech - Rich Roch - Ruch.*
- Intrínquis. — *Parels - Paret - P. Rap Pa - P.*
- Baldufa numérica. — *Piera.*
- Geroglífich. — *Per punts los sastres.*
- Geroglífich comprimit. — *Solter.*

Lit. Barcelonesa de RAMÓN ESTANY
— 6, Sant Ramon, 6 = BARCELONA